

למדנו במשנה, שמי שאמר שבשעת הנדר פירש כמה וכעת אינו זוכר, יביא מכל חמשת מיני המנחה. ורבי ירמיה שאל שמשנתנו שלא כרבי שמעון, שלשיטתו היות וניתן לצרף במנחה אחת יותר ממין אחד, יצטרך להביא מצירוף כל האפשריות. ואביי יישב, שיתכן שמשנתנו כרבי שמעון, ומביא שני עשרונים ושני לוגי שמן, ומתנה עליהם שהם או לחלות או לרקיקים או לשניהם.

מותר השמן במנחה הבאה מספק כעת הגמרא שואלת, מה עושה עם מותר השמן? אם מחצה חלות ומחצה רקיקין, הדין ש'מותר השמן מחזירו לחלות'. ואם נדר רקיקין הדין ש'מותר השמן נאכל לכהנים'? עונה הגמרא שזה כפי ששנינו בברייתא, רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון, מנחה הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקין, מושחן כמין 'כי, ומותר השמן נאכל לכהנים.

אמר רב כהנא לרב אשי, מדוע אין צד במשנתנו לגבי המסופק מה נדר, שנדר להביא מנחת נסכים. שהרי אמר רבא, מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום? אמר לו, כל הספק של המשנה הוא רק במנחות מפני שיש בהם חמשה דברים ששונים מנסכים¹²⁴⁹: א. מנחה מעשרון מגיעה רק ביחיד ולא ברבים ובציבור¹²⁵⁰, ונסכים באים אף בציבור. ב. מנחה באה בגלל עצמה, ואילו נסכים באים בגלל זבח. ג. מנחה טעונה לבונה, ונסכים לא טעונים לבונה. ד. מנחה באה עם לוג שמן, ונסכים בשלשה לוגין רביעית ההין. ה. מנחה טעונה קמיצה, ואילו נסכים לא טעונים קמיצה.

תנו רבנן, מי שנדר להביא מנחה וקבע להביאה בכלי, ואינו יודע כמה פירש, חכמים אומרים שיביא מנחה של ששים עשרונים. רבי אומר, יביא מנחה בששים כלים משיעור עישרון לכלי בדירוג עולה עד שבכלי הששים יביא ששים עשרונים, ובסך הכל מביא אלף ושמונה

1249 סימן: יחיד בגלל לבונה בלוג מקמחה.

1250 לעיל (קד): אין שנים מתנדבים עשרון אחד, שהרי כתיב בה "נפש". רש"י.

מאות ושלישים עשרונים¹²⁵¹. ואם גם לא יודע לאיזה מנחה נדר, חכמים אומרים יביא חמש מנחות של ששים ששים עשרונים, שהן שלש מאות. רבי אומר, יביא מחמשת המנחות, כל מנחה מביא בששים כלים, בכלי הראשון עשרון ועולה עד שבכלי אחרון ששים עשרונים, שבסך הכל מביא תשעת אלפים מאה וחמשים.

וביאר רב חסדא, שבכל מודים שאין לערב בכלי אחד מחובה ומנדבה, ונחלקו האם מותר להכניס חולין לעזרה. רבי סובר שאסור להכניס חולין לעזרה, ולכן מביא ששים מנחות בששים כלים מאחד ועד ששים, ויאמר: 'אותם שנדרתי יהיו לחובתי, והשאר נדבה'¹²⁵². ורבנן סוברים שמותר להכניס חולין לעזרה, ומביא ששים עשרון בכלי אחד, ומתנה: 'אם כולן נדרתי כולן לחובתי, ואם לאו מה שנדרתי יהא לחובתי, והשאר חולין'¹²⁵³.

רבא אמר, הכל מודים שאסור להכניס חולין לעזרה, ונחלקו האם מותר לערב חובה בנדבה. חכמים סוברים שמותר לערב חובה בנדבה, ולכן מביא ששים עשרונים, ויאמר 'כפי מה שנדרתי יהיו לחובתי, והשאר לנדבה', ורבי סבר אסור לערב חובה בנדבה.

אמר אביי לרבא, לרבנן, שאומרים 'מותר לערב חובה בנדבה', הרי צריכים לעשות שני קמצים אחד לחובה ואחד לנדבה? אמר לו, אכן קומץ שני קמצים. שאלו, והרי קומץ מחובה על נדבה ומנדבה על חובה? אמר לו, שבזה תולה בדעתו בדעת כהן, שאומר: 'כל מקום שיד הכהן מגעת בקומץ ראשון יהיה חובה, ובקומץ האחרון נדבה'.

עוד שואלת הגמרא, באיזה אופן מקטיר את הקמצים? אם מקטיר את של הנדבה תחילה, הרי יתכן שהכל חובה וממילא שוב לא יכול להקטיר את הקומץ השני, שכן אמר מר, שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה, אין מקטיר קומץ עליה? ואם מקטיר את הקומץ הראשון לשם חובה,

1251 ובכל כלי יאמר "אם כוונתי - זו לנדרי, ואם לאו - תהא נדבה", דממ"נ אחד מהם נדר. רש"י.

1252 ואין להקשות, שיביא ששים עשרונים בששים כלים, ויאמר: 'לפי חשבון שנדרתי יהא לנדרי, והשאר נדבה', כיון שקביעות המנחה הוא דבר חשוב, ולא יכול להביא בכלי אחד פחות ממה שקבע בו. רש"י.

1253 אבל "השאר לנדבה" לא מצי לאיתווי, דאסור לערב חובה בנדבה. ואי קשיא הכא נמי [כמו להלן גמרא]: היכי קריב קומץ? הא הוי קצת מן הקומץ חולין? ועוד: מנחה היכי מישתרי? והא לא איקמצא קומץ שלם, דקצת מן הקומץ הוי חולין? - תריץ כדתרצינן ב'הקומץ רבה' (לעיל כד:): קומץ בדעתא דכהן תליא מילתא, וכהן - דעתו אקודש, ולא אחולין

איך שוב מקטיר את הקומץ השני לשם נדבה¹²⁵⁴, אולי הכל היה חובה והגותר נחשב לשיריים, ואסור להקטיר שיריים, שכן 'כל שהוא ממנו לאישים הרי הוא ב'בל תקטירו'? אמר רבי יהודה בנו של רבי שמעון בן פזי, באמת מקטיר את הראשון לשם חובה, ואינו עובר בקומץ השני משום 'בל תקטירו', כיון שמקטירם לשם עצים, שכן שנינו בברייתא, אמר רבי אליעזר, המקטיר לשם עצים דבר שאינו עומד להקטרה אינו עובר משום 'בל תקטירו', שבאותו מקרא נאמר: "ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח" דווקא כשמעלם לשם ריח ניחוח.

אמר רב אחא בנו של רבא לרב אשי, מנין שבזה נחלקו, הרי יתכן לבאר שהכל מודים שמותר לערב חובה בנדבה, ונחלקו האם מקטירים לשם עצים וכרבי אליעזר. חכמים סוברים כמוהו, ולכן יכול להתנות שאם הכל לחובה ההקטרה לשם עצים. ורבי לא סובר כמותו, ולכן אינו יכול להביא בכלי אחד, שמא הכל חובה ועובר משום 'בל תקטירו'? אמר לו, בהכרח שנחלקו האם מותר לערב חובה בנדבה ורבי סובר שאסור. שאם רבי היה סובר שמותר, לא היה לו לחייב להביא בשישים כלים, שכן יכל לומר שיביא כלי אחד של ששים עשרון וכלי אחד של עשרון אחד, ויתנה: 'שאם נדרתי ששים עשרון, הקומץ יהיה לשם חובה והכלי של עשרון יהיה למנחת נדבה. ואם נדרתי פחות, מה שקמצתי יהיה מחובה, וכל העודף שבגדול יצטרף למה שבכלי הקטן למנחת נדבה. ויקרב את שני הכלים כך שיגעו זה בזה, וקומץ מהגדול ואומר שזה כנגד מנחת חובה, ושוב קומץ מהקטן לשם נדבה. וממה שרואים שרבי לא אמר לעשות כן מוכח שנחלקו האם מותר לערב חובה בנדבה, ורבי סובר שאסור!'

רבא אמר, הכל מודים שמותר לערב חובה בנדבה, וכן סוברים כרבי אליעזר שמותר להקטיר לשם עצים, ונחלקו במחלוקת התנאים שמצינו במשנה. ששנינו, אפילו מנחה של ששים עשרון נותן לה ששים לוג, ומתנה: 'כמה שנדרתי תהא לחובתי, והשאר תהא נדבה'. רבי אליעזר בן יעקב אומר, אפילו מנחה של ששים עשרון אין לה אלא לוג אחד. ואם

מערב שתי מנחות בכלי אחד, זו של שלשים וזו של שלשים, נותן שני לוגין, שנאמר: "למנחה ולוג שמן". חכמים סוברים שנותנים לוג לכל עשרון וממילא כשמביא ששים לוג עם ששים עשרון יצא ידי חובתו. ורבי סובר כרבי אליעזר בן יעקב שכל מנחה מקבלת לוג אחד, וכיון שלא ידוע כמה נדר מביא ששים כלים מעשרון ועד ששים עשרון.

רב אשי אמר, נחלקו במי שנדר להביא 'קטן והביא גדול'. לחכמים יצא ולכן יכול להביא ששים עשרונות שהיא המנחה הגדולה ביותר שבתוכה כול מה שנדר. ורבי סובר שלא יצא, וצריך להביא בדיוק מה שנדר. שואלת הגמרא, והרי נחלקו בזה במשנה לקמן לגבי הנודר שור קטן והביא גדול? עונה הגמרא, שאם היו נחלקים רק לגבי מנחה, היינו אומרים שכיון שבכל אופן מקריב קומץ יצא ידי חובה. אבל בשור שכשהוא גדול מרבה באימורים יתכן יודו חכמים לרבי שלא יצא.

משנה

האומר 'הרי עלי עצים'¹²⁵⁵ לא יפחות משני גזירין. 'לבונה' לא יפחות מקומץ. ובחמשה אופנים מביאים קומץ של לבונה: א. האומר 'עלי לבונה', לא יפחות מקומץ. ב. המנדב מנחה, יביא עמה קומץ לבונה. ג. המעלה את הקומץ בחוץ, חייב כרת. ד. ה. שני בזיכין של לחם הפנים, טעונים שני קמצים.

האומר 'הרי עלי זהב', לא יפחות מדינר זהב. 'כסף', לא יפחות מדינר כסף. 'נחשת', לא יביא נחושת ששווה פחות משווה ערך של מעה כסף. 'פירשתי כך וכך זהב ואיני יודע מה פירשתי', יביא עד שיודע בעצמו שודאי לא לכך נתכווין.

גמרא

תנו רבנן, נאמר במנחה: "וַיִּפֹּשׂ בִּי תִּקְרִיב קֶרֶבֶן", מלמד שמתנדבים עצים. וכמה? שני גזירין. ומנין שקרבן נקרא עצים? שנאמר: "וְהַגֹּרְלוֹת הַפְּלִנוּ עַל קֶרֶבֶן הָעֵצִים". רבי אומר, עצים הבאים כקרבן, טעונין מלח והגשה בקרן דרומית מערבית, כמנחה. אמר רבא, לדברי רבי שהמביא עצים לקרבן

¹²⁵⁵ סימן: עצים זהב יין עולה תודה שור.

דינו כמנחה, צריך לרסק את העצים דק, עד שיוכל ליטול מהם מלא קומצו. אמר רב פפא, לדברי רבי, אדם שהתנדב עצים, צריך להסיקן בעצי הקדש כשאר קרבנות.

למדנו במשנה, שהמתנדב לבונה מביא בשיעור קומץ. שואלת הגמרא, מנין שסתם הקטרה זה קומץ? שנאמר: "וְהָיָה מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ וְכוּ' וְאֵת כָּל הַלְּבָנָה" מקיש לבונה להרמה מהמנחה ששיעורו קומץ.

